

Avdelningen för djurskydd och hälsa

Vägledning för kontrollmyndigheter m.fl.

Kontroll av livsmedelsföretagarens TSE- provtagning vid slakt

Fastställd 2012-04-13

Ändringslogg för dokumentet

Datum	Ändring	Signatur
2012-04-13	Beslutad av AC Ingrid Eilerts	Lena Hult

1. Inledning.....	3
2. Beskrivning av kontrollområdet	3
3. Syftet med kontrollen	3
4. Kontaktfunktioner.....	3
5. Definitioner	3
6. Tillämplig lagstiftning	4
7. Ansvarsfördelning inom kontrollområdet	4
8. Vilka är kontrollobjekten?.....	4
9. Riskanalys.....	4
10. Hur förbereds den operativa kontrollen?.....	4
11. Tidpunkt för kontroller	5
12. Möjligheter till samordnad operativ kontroll inom myndigheten	5
13. Centrala register tillgängliga för den operativa kontrollen	5
14. Hur genomförs den operativa kontrollen?	5
15. Bedömningsgrunder	5
16. Hantering av avvikelser som konstateras vid den operativa kontrollen	6
16.1 Förnyat besök	
16.2 Förelägganden	
16.3 Återkallande av godkännande	
17. Överprövning av beslut	
18. Åtalsanmälan	
19. Jordbruksverkets behov av uppföljning.....	6
20. Jordbruksverkets utvärdering av resultatet av den operativa kontrollen	7

1. Inledning

Jordbruksverket har i samråd med Livsmedelsverket framställt denna vägledning som stöd åt dem som planerar och utför den operativa kontrollen av livsmedelsföretagarens TSE-provtagning vid slakt av nötkreatur, får och getter. Målsättningen är att på ett samlat ställe tillhandahålla information om kontrollområdet, t.ex. gällande regelverk, kontaktfunktioner, ansvarsfördelning och genomförandet av den operativa kontrollen. Härigenom skapas förutsättningar för en operativ kontroll som kännetecknas av en hög effektivitet och en god kvalitet.

2. Beskrivning av kontrollområdet

Vägledningen omfattar Livsmedelsverkets kontroll av företagets provtagning på djur för TSE vid slakt. Den omfattar genomförande av inspektion och revision på slakteri.

3. Syftet med kontrollen

Syftet med kontrollen är att säkerställa att prov tas ut på ett korrekt sätt av provtagare på slakteri. Om provtagningens alla moment inte utförs på ett korrekt sätt kan konsekvenserna bli:

1. att positiva fall inte upptäcks vilket leder till utebliven bekämpning och ökad spridningsrisk,
2. smittat material kommer ut i livsmedelskedjan,
3. fel gårdar spärras vid positiva eller misstänkt positiva fall,
4. onödig kassation av kött.

4. Kontaktfunktioner

Jordbruksverkets enhet för idisslare och gris ansvarar för frågor om TSE.

e-post: IdisslareGris@jordbruksverket.se Tfn 036-15 50 00 (vx)

CDB-enheten kan nås via Jordbruksverkets kundtjänst 0771-223 223

5. Definitioner

Inspektion: Samma betydelse som i förordning (EG) nr 882/2004¹.

Revision: Samma betydelse som i förordning (EG) nr 882/2004.

I övrigt har använda begrepp samma betydelse som i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2010:9) om obligatorisk övervakning avseende förekomst av TSE-sjukdom hos nötkreatur, får och get (K19). Observera att *nötkreatur* definieras enligt följande: oxdjur (bovinae) av arterna nötkreatur (*Bos taurus*), bisonoxe (*Bison bison*) och vattenbuffel (*Bubalus bubalus*).

¹ Europaparlamentets och rådet förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevanden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelser och djurhälsa och djurskydd.

6. Tillämplig lagstiftning

- Europaparlamentets och rådet förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati
- Europaparlamentets och rådet förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel.
- Lag (2006:806) om provtagning på djur
- Förordning (2006:815) om provtagning på djur
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2010:9) om obligatorisk övervakning avseende förekomst av TSE-sjukdom hos nötkreatur, får och get, K 19.

Instruktioner för provtagning och hantering av prover har delats ut vid Jordbruksverkets utbildningar. Kan fås på begäran av Jordbruksverket, se ovan.

7. Ansvarsfördelning inom kontrollområdet

Jordbruksverket ansvarar för regelverket, uppföljning av resultat från genomförd kontroll och utbildning av provtagare enligt 2,3 och 12§ förordningen (2006:815) om provtagning på djur.

Livsmedelsverket ansvarar för att kontrollera att prover tas korrekt, att dessa identifieras på lämpligt sätt, hanteras och sänds till lämpligt laboratorium. Detta framgår av 14§ förordningen om provtagning på djur m.m.

Jordbruksverket ansvarar för att kontrollera TSE-provtagning av självdöda och avlivade djur som inte ska användas som livsmedel enligt 11§ förordningen (2006:814) om foder och animaliska biprodukter.

8. Vilka är kontrollobjekten?

Kontrollobjekten är de provtagande anläggningarna, det vill säga anläggningar som slaktar nötkreatur, får och getter som omfattas av bestämmelserna i K 19, 4 § punkt 1-5.

9. Riskanalys

Riskanalysen ska identifiera viktiga moment där provtagningen kan bli fel och den bör baseras på risk och erfarenhet. I denna analys bör varje väsentlig risk identifieras och bedömas utifrån sannolikhet och konsekvens. Kontrollen bör anpassas till de lokala förhållandena.

10. Hur förbereds den operativa kontrollen?

Kontrollmyndigheten bör årligen upprätta en plan för den operativa kontrollen per anläggning. Vid upprättandet av denna kontrollplan bör hänsyn tas till

resultatet av genomförd riskanalys. Med utgångspunkt i riskanalysen identifieras de kontrollpunkter som är angelägna att kontrollera.

I bilaga till den här vägledningen finns de kontrollpunkter som Jordbruksverket anser bör tas i beaktande.

11. Tidpunkt för kontroller

Kontroll bör göras vid olika tillfällen under dagen och i veckan.

12. Möjligheter till samordnad operativ kontroll inom myndigheten

En viktig målsättning för all operativ kontroll är att den administrativa bördan för kontrollobjekten ska vara så liten som möjligt. Ett led i detta är att, där så är möjligt, samordna den operativa kontrollen inom flera områden för att därigenom hålla nere antalet besök hos kontrollobjekten.

13. Centrala register och andra informationskällor tillgängliga för den operativa kontrollen

- En förteckning över godkända provtagare finns tillgängligt hos Jordbruksverket.
- Utskrifter från TSE-databasen kan fås från Jordbruksverket vid behov.
- Centrala djurdatabasen.
- I utbildningsmaterialet som Jordbruksverket tagit fram för utbildning av provtagare finns instruktioner för hur prov ska tas, märkas och hanteras. Dessa instruktioner ska följas av slakterierna

Se tidigare kontaktinformation under rubrik 4.

14. Hur genomförs den operativa kontrollen?

Inspektion bör göras vid ett fastställt antal tillfällen per år. Revision bör göras regelbundet på varje provtagande anläggning.

Varje utförd operativ kontroll ska enligt förvaltningslagen dokumenteras på ett lämpligt sätt. Kontrollen bör följa kontrollplanen enligt punkt 10.

15. Bedömningsgrunder

Den som driver en provtagande anläggning ansvarar för att prov tas ut och hanteras på korrekt sätt. Detta framgår av K 19, 5 §. Brister som kan göra att ett smittat djur går in i livsmedelskedjan ses som mycket allvarliga. Avvikelse som innebär att sambandet mellan prov och djur inte är korrekt är även det en mycket allvarlig brist. Brister som innebär att kostnader för staten ökar p.g.a. att t ex för unga djur provtas ses som en allvarlig brist. Prov som är fel uttagna är i allmänhet fel som reglerar sig själva eftersom slaktkroppen då måste kasseras vilket är en ekonomisk förlust för företaget.

I bilagan till den här vägledningen framgår riktlinjer för bedömning utifrån de olika kontrollpunkterna.

16. Hantering av avvikelser som konstateras vid den operativa kontrollen

Beslut från kontrollmyndigheten sker med stöd av lagen (2006:806) om provtagning av djur, m.m.

16.1 Förnyat besök

Förnyat besök krävs om brister påvisas. Kontrollmyndigheten får själv ta ställning till inom vilken tidsram ett förnyat besök (extra offentlig kontroll) ska göras. Se bedömningsgrunder. Om allvarliga brister påvisas bör en uppföljande kontroll göras snarast. Vid extra offentlig kontroll dvs en kontroll som går utöver normal kontrollverksamhet kan en avgift tas ut.

16.2 Förelägganden

Förelägganden bör tillämpas i de fall brister uppdagats som är av sådant slag att företaget inte visar vilja att vidta erforderliga åtgärder och då brister inte är åtgärdade vid ett förnyat besök.

17. Överprövning av beslut

Beslut fattade med stöd av lagen (2006:806) om provtagning av djur kan överklagas till förvaltningsrätten.

18. Åtalsanmälan

När det föreligger en klar misstanke om att en straffbar överträdelse har begåtts i ett ärende bör som huvudregel åtalsanmälan göras. Någon utredning om huruvida den misstänkte uppsåtligen (medvetet) eller av oaktsamhet (slarv) har gjort sig skyldig till oegentligheter ska inte göras av den anmälade myndigheten utan detta är omständigheter som ska utredas av polis eller åklagare.

19. Jordbruksverkets behov av uppföljning

Senast första april efterföljande år skickar kontrollmyndigheten en sammanställning till Jordbruksverket. Av sammanställningen ska framgå antal genomförda inspektioner respektive revisioner per provtagande anläggning samt de åtgärder som kontrollmyndigheten vidtagit med anledning av dessa.

Om kontrollmyndigheten noterar att vissa brister i efterlevnad förekommer på flera anläggningar ska detta rapporteras till Jordbruksverket så snart det är möjligt eftersom informationsinsatser kan behövas. Exempel på information är utskick till företagen eller modifiering av befintligt utbildningsmaterial som

används vid utbildning av TSE-provtagare. Om utbildare saknas vid slakteriet ska Jordbruksverket ge information om utbildningen och förmedla kontakt med godkända utbildare.

20. Jordbruksverkets utvärdering av resultatet av den operativa kontrollen

Detta avsnitt kommer att kompletteras i efterhand.